



# ŠKOLNÍ ŘÁD

## co by základní dokument každé školy

JUDr. Hana Poláková

Školní řád je závazný dokument, jímž jsou povinni se řídit všichni žáci či studenti, jejich zákonní zástupci a pedagogičtí pracovníci školy. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon), upravuje v ustanovení § 30 školní řád a vnitřní řád jako jeden ze základních dokumentů školy (viz § 28 odst. 1 písm. g) školského zákona) a v souladu s § 30 jej vydává ředitel školy či školského zařízení.

### Ustanovení § 30 školského zákona

„§ 30

- (1) Ředitel školy vydá školní řád; ředitel školského zařízení vnitřní řád. Školní řád a vnitřní řád upravuje:
- a) podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců

ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů s pedagogickými pracovníky,

- b) provoz a vnitřní režim školy nebo školského zařízení,
  - c) podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí,
  - d) podmínky zacházení s majetkem školy nebo školského zařízení ze strany dětí, žáků a studentů.
- (2) Školní řád obsahuje také pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů.
- (3) Školní řád nebo vnitřní řád zveřejní ředitel na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení, prokazatelným způsobem s ním seznámí zaměstnance, žáky a studenty školy nebo školského zařízení a informuje o jeho vydání a obsahu zákonné zástupce nezletilých dětí a žáků.
- (4) Ředitel střední nebo vyšší odborné školy může se souhlasem zřizovatele vydat stipendijní řád, podle něhož lze žákům a studentům poskytovat prospěchové stipendium.“

### Školní řád vs. vnitřní řád

Z výše uvedeného ustanovení jednoznačně vyplývá kompetence ředitele školy vydat školní řád. Někdy je však tato povinnost chápána až absurdně, že totiž nově nastupující ředitel vydá nový školní řád. Není pro to žádný důvod.

Organizace pracuje podle vnitřních norem a jejich platnost nekončí s odchodem statutárního orgánu. Nicméně je vhodné v pravidelných intervalech kontrolovat správnost, a hlavně aktuálnost vnitřních předpisů, a to zejména s ohledem na četnost změn v právních předpisech, ve kterých mají tyto vnitřní normy svůj základ. Častým dotazem také bývá, zda škola musí mít i vnitřní řád.

Vnitřní řád je synonymem pro školní řád v případě školského zařízení.

Pokud právnická osoba vykonává činnosti jak školy, tak i školského zařízení (například základní školy a školní družiny), bude ředitel této organizace vydávat i vnitřní řád upravující základní podmínky definované ustanovením § 30 školského zákona pro školské zařízení.

### Obsah a struktura školního řádu

Obsah školního řádu je jasně stanoven školským zákonem, čímž je dána i jeho struktura.

**Například:**

**Kapitola I** – Předmět úpravy

**Kapitola II** – Práva a povinnosti účastníků vzdělávání

Článek 1 – práva a povinnosti žáků

Článek 2 – práva a povinnosti zákonných zástupců

Článek 3 – pravidla vzájemných vztahů žáků a zákonných zástupců s pedagogickými pracovníky

**Kapitola III** – Provoz a vnitřní režim školy

**Kapitola IV** – Bezpečnost a ochrana zdraví

Článek 1 – bezpečnost a ochrana zdraví žáků

Článek 2 – ochrana před sociálně patologickými jevy

**Kapitola V** – Podmínky zacházení s majetkem školy

**Kapitola VI** – Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků

**Kapitola VII** – Závěrečná ustanovení

*Důležitá je pravomoc ředitele školy vyzvat zákonného zástupce, aby se osobně zúčastnil projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka.*

Jaký by měl být obsah jednotlivých kapitol? Ředitel při tvorbě tohoto dokumentu školy vychází z obecných ustanovení školského zákona, ze zásad a cílů výchovy a vzdělávání, které upravuje školský zákon v **ustanovení § 2**. Pravomoc vydat tento dokument mu dává ustanovení **§ 30 školského zákona**. Tyto skutečnosti by měly být obsahem Kapitoly I. Z ní bude také patrné, že se vztahuje na děti, žáky, studenty, zákonné zástupce nezletilých dětí a žáků a na zaměstnance konkrétní školy. V některých případech není z dokumentu zřejmé, pro kterou školu byl vydán.

### Práva a povinnosti účastníků vzdělávání

Při definování práv a povinností v Kapitole II vychází ředitel školy z ustanovení **§ 16, 21 a 22 školského zákona**. Výslovně upozorňuji na ustanovení **§ 16 školského zákona**, které řeší práva dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Těm školský zákon přiznává další práva, která vyrovnávají jejich handicap a umožňují jim dosáhnout shodného vzdělání jako běžné populaci.

Při tvorbě této kapitoly je třeba zachovat vyváženost práv a povinností. Je nutné definovat je jasně a srozumitelně. Tato kapitola bude obsahovat i výchovná opatření jako prostředek k vymahatelnosti plnění práv a povinností. V článku 2 uvedené kapitoly se zaměří text na povinnosti zákonných zástupců nezletilých dětí a žáků.

Důležitá je pravomoc ředitele školy vyzvat zákonného zástupce, aby se osobně zúčastnil projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka. Doporučuji dbát na formální stránku věci a zákonného zástupce vyzvat oficiálním dopisem ředitele s uvedením předpokládaného obsahu jednání. Je důležité zvážit termín jednání a umožnit popřípadě i jeho změnu respektující oprávněný požadavek zákonného zástupce.

Častou otázkou je vymahatelnost splnění této povinnosti zákonným zástupcem. Mám za to, že v zásadních případech, kdy nekomunikování



zákonných zástupců se školou může vést k podezření ze zanedbání povinností stanovených zákonem o rodině, je nutné řešit věc s orgány sociálně-právní ochrany dětí.

### Provoz a vnitřní režim školy

Provoz a vnitřní režim školy, který bude upravovat Kapitola III, je dán nejenom školským zákonem, ale musí

*Školní řád se vydává na dobu neurčitou a povinností ředitele školy je zveřejnit tento dokument na přístupném místě ve škole.*

respektovat i příslušný prováděcí předpis (například v případě základní školy **vyhlášku č. 48/2005 Sb.**, o základním vzdělávání a některých náležitostech

plnění povinné školní docházky, v případě mateřské školy **vyhlášku č. 14/2005 Sb.**, o předškolním vzdělávání, atd.). Začátek a konec provozu školy, začátek vyučování, vstup na odborná pracoviště, přestávky – právě to je problematika, kterou se bude tato kapitola zabývat.

### Bezpečnost a ochrana zdraví

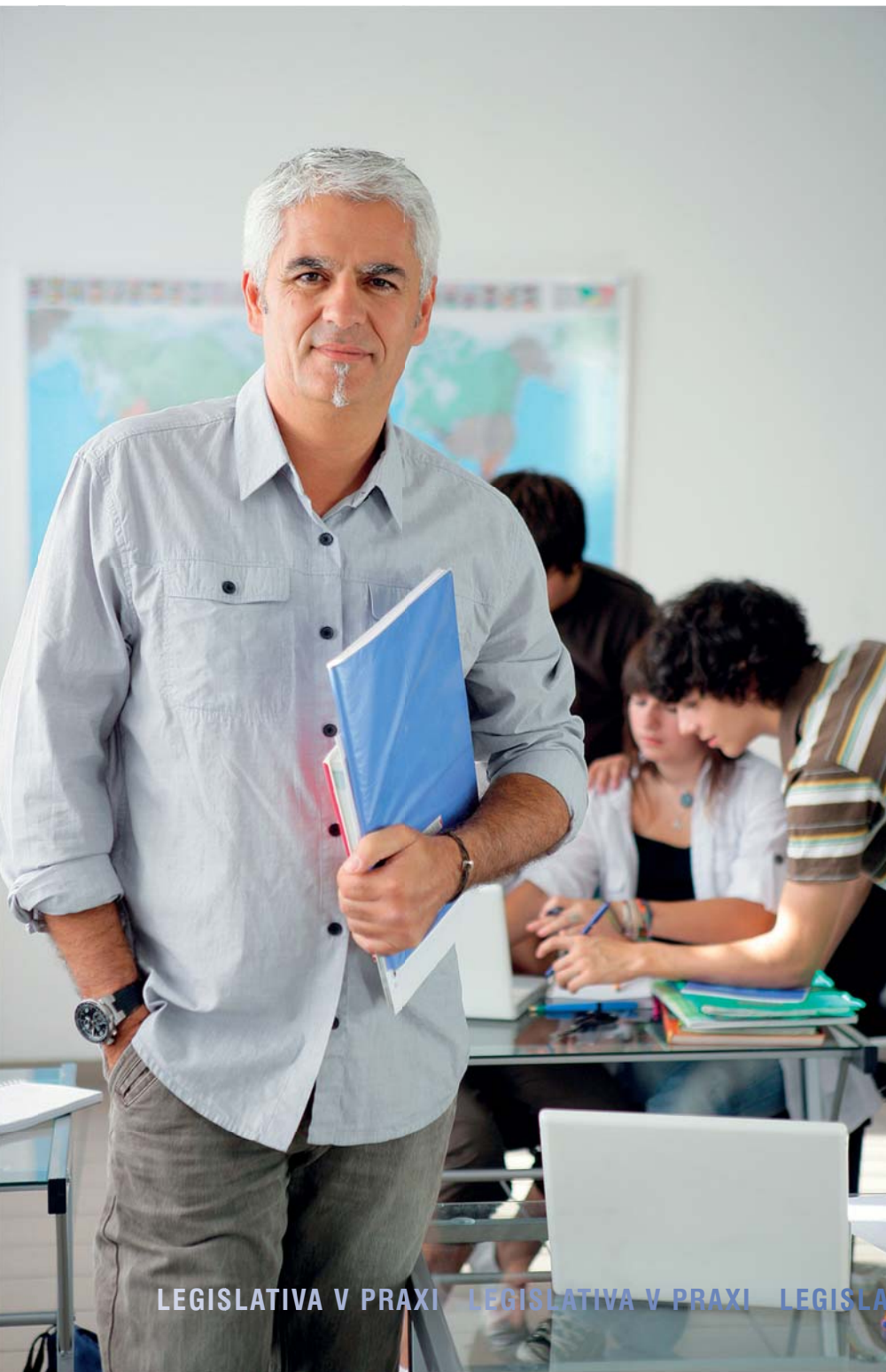
Bezpečnost a ochranu zdraví v Kapitole IV upravuje ustanovení **§ 29 školského zákona**, jednotlivé prováděcí předpisy (již zmíněné vyhlášky o předškolním vzdělávání, základním vzdělávání atp.) a v neposlední řadě i **vyhláška č. 263/2007 Sb.**, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, krajem, obcí a dobrovolným svazkem obcí. Doporučuje se respektovat i metodické pokyny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR na úseku prevence kriminality a ochrany před sociálně patologickými jevy.

### Podmínky zacházení s majetkem školy

Kapitola V upravuje podmínky zacházení s majetkem školy. Tyto podmínky jsou dány nejenom obecně závaznými právními předpisy, ale i zřizovací listinou. Například zda a za jakých podmínek může příspěvková organizace zřizovaná obcí či krajem zapůjčovat učební pomůcky, popřípadě je pronajímat.

### Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání

Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků upravuje Kapitola VI. Pravidla se týkají pouze škol, které poskytované vzdělávání hodnotí, tedy škol základních, středních, konzervatoří, vyšších odborných škol, základních uměleckých škol a jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky. Zde se často inspekční orgány setkávají s tím, že škola vydala samostatný dokument „Klasifikační řád“.



Školský zákon od roku 2005 vyžaduje, aby pravidla hodnocení byla součástí školního řádu. Zejména ředitele základních škol bych ráda upozornila na **novelu vyhlášky č. 48/2005 Sb.**, která novelizovala s účinností od 1. září 2012 **ustanovení § 14** a následující, jež upravují hodnocení žáka a hodnocení na vysvědčení. I toto může být důvodem pro provedení revize vnitřního dokumentu.

*Školský zákon ukládá řediteli školy, aby s obsahem školního řádu prokazatelným způsobem seznámil zaměstnance, žáky a studenty školy.*

Považuji za nanejvýš vhodné umístit školní řád i na webové stránky školy.

### **Klíčové povinnosti ředitele školy v souvislosti se školním řádem**

Školský zákon ukládá řediteli školy, aby s obsahem školního řádu prokazatelným způsobem seznámil zaměstnance, žáky a studenty školy. Prakticky k tomu dochází na třídních schůzkách zapsaných do třídních knih. Pokud je některý z žáků či studentů školy nepřítomen, musí být se školním řádem seznámen dodatečně a opět prokazatelným způsobem – například vlastnoručním podpisem na záznamu třídního učitele.

Další povinností ředitele školy je informovat o vydání školního řádu a jeho obsahu zákonné zástupce nezletilých dětí a žáků. Děje se tak obvykle na schůzkách s rodiči. Prezenční listina je dostatečným dokladem o splnění této zákonné povinnosti.

Za vhodné považuji i předání školního řádu zákonným zástupcům nezletilých dětí a žáků v tištěné podobě. Předpokladem je rozumný rozsah tohoto dokumentu. Setkala jsem se i s 30stránkovými dokumenty, které byly nepřehledné, stylově rozkolísané, používající nejednotnou terminologii. Pokud se už někdo přinutí takovéto dokumenty přečíst, obvykle nenachází sílu je respektovat.

Dokument bude podepsán ředitelem školy. K jeho novelizaci dojde číslováním dodatkem, který obsahuje srozumitelnou informaci o tom, že se s účinností od určitého data mění konkrétně definovaná část školního řádu konkrétním způsobem. Protože je v případě základní školy, střední školy a vyšší odborné školy školní řád schvalován školskou radou, musí být schválen i každý jeho dodatek. Pokud počet dodatků školního řádu znemožňuje jeho srozumitelnost a orientaci v něm, je vhodné vydat školní řád ve znění změn a dodatků, které budou v úvodní části dokumentu vyjmenovány. ◆

*Autorka působí jako vedoucí odboru školství Krajského úřadu Jihomoravského kraje*

### **Závěrečná ustanovení**

Poslední, VII. kapitola by měla obsahovat informaci o platnosti a účinnosti školního řádu. V případě základní školy, střední školy a vyšší odborné školy bude školní řád obsahovat i informaci o tom, že byl v souladu s ustanovením **§ 168 odst. 1 písm. c)**

**a písm. d) školského zákona** schválen školskou radou. Školní řád se vydává na dobu neurčitou a povinností ředitele školy je zveřejnit tento dokument na přístupném místě ve škole.

Nebude se tedy jednat o dokument, který leží zamčený v ředitelově stole, ale o dokument, ke kterému má kdykoli přístup zaměstnanec školy, žák či jeho zákonný zástupce.

### **Časté otázky**

#### ● **Nakolik je školní řád závazný pro rodiče? Co když rodič s některými jeho pasážemi nesouhlasí?**

Pokud ředitel školy při tvorbě školního řádu respektuje právní předpisy, pak tento dokument bude obsahovat pouze takové regule, které musejí být zákonnými zástupci nezletilých dětí a žáků respektovány. Nemůže však ukládat povinnosti nad rámec zákona. Nerespektování školního řádu v mateřské škole může vést i k přijetí rozhodnutí o ukončení předškolního vzdělávání. V případě základního vzdělávání má za následek kontaktování orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

#### ● **Může školní řád zakazovat rodiči vstup do některých prostor – například na školní zahradu?**

Vzdělávání je školským zákonem definováno jako veřejná služba. Jakákoli omezení práv rodičů musejí mít tedy právní základ. Například zákaz vstupu do školní kuchyně je oprávněným požadavkem z hlediska hygienických předpisů. Ovšem vstup do prostor, kde jsou vzdělávány děti, by měl být rodičům umožněn.

#### ● **Školní řád nebyl schválen školskou radou. Je tento dokument platný?**

Školský zákon danou problematiku řeší v ustanovení § 168 odst. 3. Školská rada je povinna rozhodnout o schválení školního řádu do 1 měsíce od jeho předložení ředitelem školy. Pokud školská rada tento dokument neschválí, ředitel školy předloží dokument k novému projednání do 1 měsíce. Opakovaného projednání se účastní zřizovatel. Není-li dokument schválen ani při opakovaném projednání, případně neprojednala-li školská rada školní řád do 1 měsíce od jeho předložení ředitelem školy, rozhodne o dalším postupu bez zbytečného odkladu zřizovatel.

S neschválením školního řádu školskou radou nespojuje školský zákon sankci jeho neplatnosti. Nicméně pokud ředitel školy opomene dát tento dokument schválit školské radě, pak se jedná o porušení právních povinností ředitele školy.